

Inkluderande arbetsätt

Varför då?

FN utfärdade 1993

Standardregler om delaktighet och jämlikhet för
människor med funktionshinder

SALAMANCA- DEKLARATIONEN

En deklARATION är ett uttryck för en åsikt eller en uppfattning och har en politisk snarare än en rättslig betydelse inom internationella organisationer såsom ILO, FN, Europarådet och OSSE.

Vilka undertecknade?

92 regeringar och 25 internationella organisationer
samlades i Salamanca den 7 - 10 juni 1994

Överens om att bland annat.....

Ge sitt stöd till principen om integrerad skolundervisning och stimulera undervisningsprogram för elever med behov av särskilt stöd som en del av samtliga undervisningsprogram

UNESCO

- att tillse att undervisningen av elever med behov av särskilt stöd tas upp i alla diskussioner i alla fora som rör utbildningsfrågor

Skollagen

Alla ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden.

....dessutom

.....ska utbildningen vara
likvärdig inom varje skolform.

Utgångspunkten

Alla människor har lika värde och därmed rätt till likvärdig utbildning.

Skollagen

En elev ska, så långt det är möjligt, undervisas och få stöd i den elevgrupp eleven tillhör.

UNESCO

- Anser att inkluderande skolgång är det effektivaste sättet att **bygga upp en solidaritet mellan elever**
- Endast i undantagsfall ska barn och ungdomar sändas till speciella skolor

OECD

viktigt att arbeta bort från kategoriseringar och benämningar av barn och unga som kan medföra att elever i de mest sårbara grupperna får sin utbildning och skolgång åtskild från elever i den ordinarie undervisningen

Varför?

- Social rättvisa
- Sammanhållet samhälle
- Överbrygga klyftor
- Stödja marginaliserade grupper

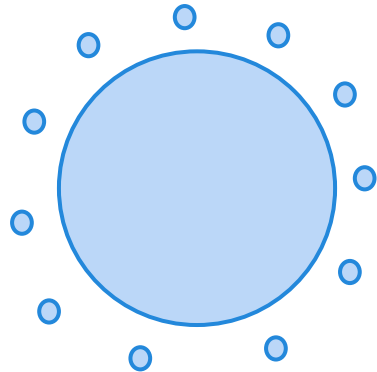
Visar att de länder som

- gjort de största förbättringarna
- har de bästa resultaten

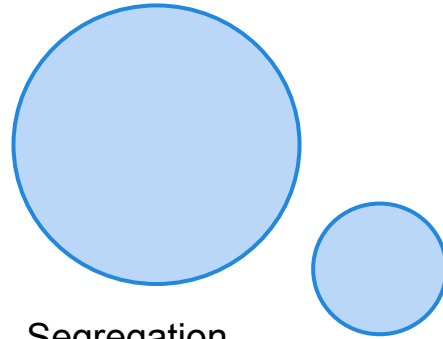
är de länder som.....

- har tydliga och ambitiösa riktlinjer och mål
- har en översyn av elevernas resultat
- ger en större frihet åt enskilda skolor
- **inte delar upp eleverna i grundskolan**
- investerar i lärarens förberedelser och utveckling
- ger olika typer av stöd åt skolor
- **ger olika typer av stöd till elever med låga resultat**

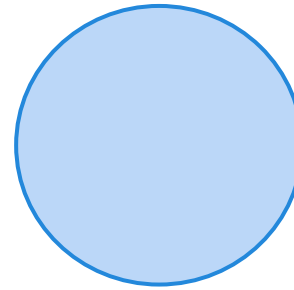
Inkludering - integrering

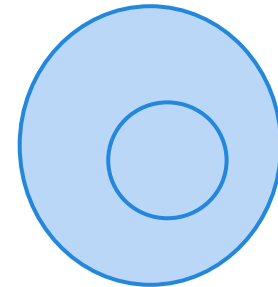
Exkludering

Segregation

Inkludering

Integrering

Inkludering

En demokratisk idé om hur undervisning ska organiseras

Skolan ska utformas för att passa den naturliga variationen som finns bland alla människor

Integrering

En elev som avviker ska
anpassas in i en organisation
- (inte att organisationen ska
anpassas efter eleven!)

Forskning om inkludering

Peder Haug - norsk forskare - social rättvisa att delta i ordinarie verksamheter

Thomas Skrtic - amerikansk forskare - eftersom skolan är byggd på demokratiska principer så är skolans uppgift att vara en god miljö för den mångfald som barn representerar

Nivågruppering

Skolverket har identifierat nivågruppering som en av de faktorer till de sjunkande resultaten i skolan

Hattie - ingen bra effekt på elevernas lärande och dessutom en tydlig negativ effekt för likvärdigheten.

Giota & Emanuelsson - visar att nivågrupperingar är vanliga

Elevsyn bakom nivågruppering

Kategoriskt perspektiv dvs man anser att problemet ligger hos eleven

- istället för att utgå från hur undervisningen kan byggas för att hantera elevers olikheter -
alltså ett ***inkluderande perspektiv***

Rektorerna då?

- Rektorer i studien ansåg att bristerna var strikt individberoende och förlagda till eleven
- Endast få rektorer menade att lärarnas undervisning kunde förändras för att bättre passa eleverna

Internationell forskning visar att särskilt stöd under särskiljande former

Kan ge stigmatiseringseffekter:

- Elevernas självvärdering påverkas negativt
- Elevernas motivation påverkas negativt
- Läraren sänker ofta de akademiska kraven och förenklar tolkningarna av läroplanens intentioner
- Mindre effektiva lärare knyts ofta i högre utsträckning till elevgrupper med olika inlärningsproblem

Håkansson och Sundberg *“Utmärkt undervisning”* (2012)

Om elever som nivågrupperas:

- de skiljer sig åt i fråga om prestation
- de skiljer sig åt i fråga om kön
- de skiljer sig åt i fråga om självförtroende
- de skiljer sig åt i fråga om föräldrars socioekonomiska status
- de skiljer sig åt i fråga om etnicitet

Accelerering - för de högpresterande eleverna

- Duktiga elever måste få arbeta snabbare, med ännu större utmaningar och även hoppa över en klass
- Viktigt att de går kvar i klassen och ger draghjälp åt hela klassen
- Positiv påverkan för högpresterande elever men även för gruppen som helhet!

Acceleration enligt Hattie

- Extra gynnsamt i vissa ämnen såsom matematik och naturkunskap
- Högpresterande elever måste få arbeta med ett innehåll som utmanar och engagerar dem under en lärares vägledning
- Höga förväntningar gäller för alla - även för högpresterande elever!

Spetsutbildningar

- Handlar inte om nivågruppering i den ordinarie verksamheten
- Eleverna upplever utbildningen som något mycket positivt men också hög arbetsbelastning vilket leder till negativ stress

Kamraternas påverkan

- Relativt outforskat område
- Av de studier som finns visar både internationella och nationella att kamrateffekter har stor betydelse för elevers resultat
- Det betyder att sammansättningen av elever påverkar elevernas inläring och resultat!

Negativa effekter

- Byta skola
- Gå om en klass

Utbildningsresultaten i homogena grupper

Såväl internationell som svensk forskning visar att ***resultaten inte påverkas positivt*** i klasser där elevsammansättningen är homogen

- Låg- och medelpresterande elever arbetar bäst i heterogena grupper
- Högpresterande elever klarar sig bra oavsett grupperingar

Att misslyckas i skolan är en stark riskfaktor.....

- Den starkaste skyddseffekten för unga är ett fullständigt slutbetyg från årskurs 9
- Minskar risken för grov kriminalitet bidragsberoende, missbruk eller självmordsbeteende

Specialundervisning?

- Specialundervisningen har tagit hand om det som “skaver” i det generella systemet.
- Risken är uppenbar att ropen höjs för mer specialundervisning och att man fortsätter jobba på som vanligt i skolan.

Källa: *Vem ska göra vad med vem?*. Lindqvist, Gunilla. (avhandling)

När sätts stödet in?

Äldre elever får mer stöd

■ Andelen elever i grundskolan under läsåret 2012/2013 som fick särskilt stöd.

■ Elever med särskilt stöd, varav...

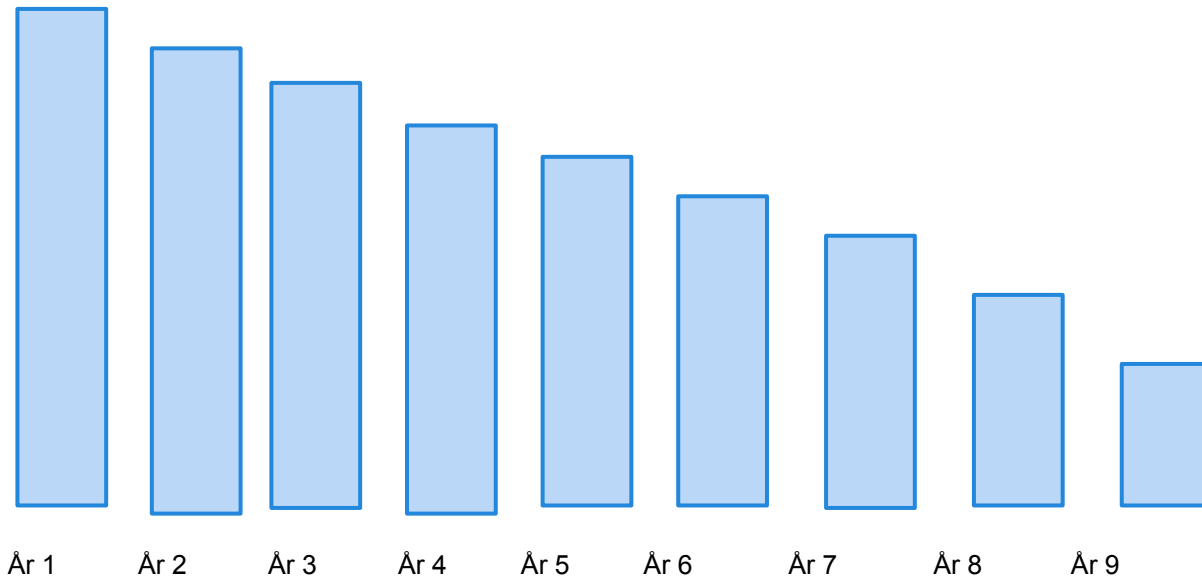
■ ... Elever i särskild undervisningsgrupp

Källa: Skolverket

GRAFIK: KRISTER CRONQVIST

Så här borde det vara!

Hur ska VI göra?

- Undervisande lärare ger stöd
- Förstärkningslärare ger stöd
- Stöd på studietid och i språkstuga?
- Specialundervisning utanför/i klassen?
- Specialpedagoger och speciallärare går ut i klasserna?

Elevens eget ansvar behöver höjas

- Hur kan vi jobba för det?
- Diskutera i arbetslagen - gärna med Elevhälsan

Forskning för skolan

Skolverkets filmer på Youtube

Specialpedagogik i förändring

Tillitsfullt klimat & Inkludering

